

9. BÖLÜM

ERKEN DÖNEM KAMU DİPLOMASİ VE HALKLA İLİŞKİLER ÖRNEĞİ OLARAK SEYYAR SERGİ KARADENİZ VAPURU

Dr. Öğr. Üyesi Gülden ÖZKAN¹

GİRİŞ

Askeri ve iktisadi gücün yanında diğerlerini etkileyebilme ve tercihlerini yönlendirebilme potansiyeli olarak yumuşak güç; sert gücün hedeflediği gibi davranış değişimine değil, kanaat yaratımına dayanmaktadır. Uluslararası sahadaki yumuşak gücün artan önemi diplomatik ilişkilerde kamunun yükselen konumu ile birleşince hedef ülkelerde kamuoyu yaratmak ve böylece meşruiyet elde etmek nihai amaç haline gelmiş, bu da diğer halklarla kurulması elzem ilişkiler yani “kamu diplomasisi” çağını açmıştır.

Güç ilişkilerinin geldiği son nokta olan kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler arasında amaçta, stratejide, araçlarda ve hedef kitlede ortaklık açıktır. Kamu diplomasisi ve uluslararası halkla ilişkiler arasında güç ilişkileri içinde aldıkları konum; kamuoyu ve meşruiyet ile olan ilişkileri; nitelikleri yani boyutları bakımından da benzerlik olduğunu söylemek mümkündür. Kamu diplomasisini devletin dış politika amaçlarına ulaşmak üzere düzenlenen uluslararası halkla ilişkiler olarak görmek, bu faaliyetleri sosyo-kültürel bir bakışla makro uygulamalar olarak irdelemek olasıdır.

Bu bakış açısıyla çalışmada kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler güç ilişkileri ile yumuşak güç konuları etrafında tartışılmış, kamu diplomasisi boyutları açıklanmış, Atatürk Dönemi Türkiye’sinde dış politika ve uluslararası ilişkiler perspektifinden erken dönem bir kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler örneği olarak Seyyar Sergi Karadeniz Vapuru irdelenmiştir. Amacı; 1926 senesinde 14 ülke ve

¹ Dr. Öğrt. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, e-posta : gulden.ozkan@kocaeli.edu.tr, guldensapozkan@hotmail.com
ORCID iD: 0000-0002-0485-7015

gezdirilmiş, ilişkilerin başlangıç noktasını oluşturacak biçimde bireylere temas edilmeye çalışılmıştır. Bilindiği gibi uluslararası diyalog bireylerarası diyalog ile başlamaktadır. Bu açıdan yaklaşıldığında tüccarların yanı sıra fikir insanlarının, sanatçıların, öğretmen ve milletvekillerinin sergi seyahatine dahil edilmesi halklar arası diyalogun ne kadar önemsendiğini göstermektedir. Düzenlenen Avrupa seyahatinin karşılıklı ilişkilerin kurulmasında bir fırsat olarak değerlendirildiğini ve yüz yüze iletişim stratejisinin benimsendiğini görmek mümkündür. Çağdaş kamu diplomasisinde aranan niteliklerden biri olarak halklar arası diyalog, yeni Türkiye'nin vapurdaki temsili olan modern, Batılı ve laik Türk halkını Avrupa halkları ile buluşturarak tesis edilmeye çalışılmıştır.

Seyyar Sergi organizasyonunda da dönemindeki uygulamalara benzer biçimde genel kamular hedeflenmiştir. Nitelikli bir segmentasyon olmasa da ticaret erbabı için hazırlanmış özel yayınlara rastlamak mümkündür. Hedef kamular konusunda özellikle vurgulanması gereken nokta dâhili kamuların sürecin bir parçası olarak değerlendirilmiş olmalarıdır.

Tüm bu bulgular ve değerlendirmeler sonucunda Karadeniz Vapuru Seyyar Sergisi'nin bir kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler örneği olduğu açıktır.

İrdelenen kamu diplomasisi boyutları ve ortaya çıkan bulgular, kamu diplomasisinin devletin dış politika amaçlarına ulaşmak üzere düzenlenen uluslararası halkla ilişkiler olduğunu, uluslararası ilişkilerin bir alt başlığı olan kamu diplomasisi çerçevesinde halkla ilişkiler faaliyetlerinin makro uygulamalar olarak değerlendirilebileceğini de göstermiştir.

KAYNAKÇA

- Akal, Cemal Baki (2005). İktidarın Üç Yüzü. Ankara: Dost.
- Arı, Tayyar (2011). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika. Bursa: MKM Yayıncılık.
- Arseven, Celal Esat (2008). Seyyar Sergi ile Seyahat İntibaları. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Aslan, Cengiz (2014). Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Eğitim Bilimleri Alanında Yurt Dışına Öğrenci Gönderilmesi Olgusu (1923-1940) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ayhan, Pınar (2018). Atatürk'ün Sergi Vapuru. İstanbul: İleri Yayınları.
- Bierstedt, Robert (1950) "An Analysis of Social Power". American Sociological Review. 15, ss. 730-738.
- Bourdieu, Pierre (2014). Simgesel Sermaye ve Toplumsal Sınıflar. Cogito, 76, ss. 192-203.
- Bozkurt, Celil (2019). "Türkiye Cumhuriyeti'nin Bir Propaganda ve Tanıtım Hamlesi: 1926 Seyyar Sergi ve Avrupa Seyahati". Belleten, Cilt 83, Sayı 298, ss.1097 – 1130.
- Bülbül, Rıdvan (2004). Halkla İlişkiler. Ankara: Nobel Yayınları.
- Curtin, A. Patricia ve Gaither, Kenn T. (2005). International Public Relations Negotiating Culture, Identity and Power. USA: Sage.

- Çakır, Ahmet (2001). Atatürk Döneminden Günümüze Türk Halk Oyunları Üzerinde Bir Değerlendirme, Uluslararası Atatürk ve Türk Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78699/ataturk-doneminden-gunumuze-turk-halk-o-yunlari-uzerine-.html>. Erişim Tarihi: 19.06.2020
- Doğan, İzzettin (1986). "Atatürk'ün Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler Anlayışı", Çağdaş Düşünce'nin Işığında Atatürk içinde. İstanbul: Eczacıbaşı Vakfı Yayınları. ss.133-205.
- Dutta-Bergman, Mohan (2006). "U.S. Public Diplomacy in the Middle East: A Critical Cultural Approach". Journal of Communication Inquiry, Vol 30, Issue 2, ss. 102-124.
- Edwards, Lee (2006). "Rethinking Power in Public Relations". Public Relations Review. 32.3, ss. 229-231.
- Edwards, Lee ve Hodges, Caroline E.M. (2011). Public Relations, Society & Culture. London: Routledge.
- Erdem, Ufuk (2019). Türkiye Cumhuriyeti Kendini Tanıtıyor Yüzer Sergi Avrupa'da. İstanbul: Hi-per Yayınları.
- Gilboa, Eytan (2008). "Searching for a Theory of Public Diplomacy". The American Academy of Political and Social Science, Volume: 616, Issue: 1, ss. 55-77.
- Gönlübol, Mehmet ve Kürkçüoğlu, Ömer (1985). "Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasına Genel Bakış". Atatürk Araştırmaları Merkezi Dergisi, Vol. 1, Issue 2, ss. 451-474.
- Hobsbawm, Eric (2015). Kısa 20. Yüzyıl 1914-1991 Aşırılikler Çağı. İstanbul: Everest Yayınları.
- Hodges, Caroline (2006). "PRP Culture A Framework for Exploring Public Relations Practitioners as Cultural Intermediaries". Journal of Communication Management, Vol.10, No.1, ss. 80-93.
- Hodges, Caroline ve Edwards, Lee (2014). "Public Relations Practitioners". Smith McGuire J; Matthews, James (Ed.) The Cultural Intermediaries Reader içinde. London / Thousand Oaks: Sage, ss. 89-99.
- Hutton, James (1999). "The Definition, Dimensions, and Domain of Public Relations". Public Relations Review, Volume 25, Issue 2, ss. 199-214.
- Ihlen, Oyvind ve van Ruler, Betteke (2009). "Introduction: Applying Social Theory to Public Relations". Betteke van Ruler ve Magnus Frederiksson (Ed.). Public Relations and Social Theory içinde. New York: Routledge, ss. 1-20.
- Institute for Cultural Diplomacy. What is Cultural Diplomacy? http://culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy. Erişim Tarihi: 15.05.2020
- Kazancı, Metin (2006). Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Kürkçüoğlu, Ömer (1980). "Dış Politika Nedir? Türkiye'deki Dünü ve Bugünü". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 35 (01), ss. 309-335.
- L'Etang, Jacquie ve Pieczka, Magda (1996). Critical Perspectives in Public Relations. International Thomson Business Press.
- L' Etang, Jacquie (2002). "Diplomasi Olarak Halkla İlişkiler". Halkla İlişkilerde Eleştirel Yaklaşımlar içinde, Ankara: Vadi Yayınları. ss.45-77.
- Leonard, Mark; Catherine, Stead ve Conrad, Smewing (2002). Public Diplomacy. London: The Foreign Policy Centre.
- Lukes, Steven (2016). İktidar Radikal Bir Görüş. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Melissen, Jan (2005). "The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice" J. Melissen (Ed.). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations içinde. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Milburn, A. Michael (1998). Sosyal Psikolojik Açından Kamuoyu ve Siyaset. Ankara: İmge Yayınevi
- Munshi, Debashish ve Kurian, Priya (2005). "Imperializing Spin Cycles: A Postcolonial Look at Public Relations, Greenwashing, and The Separation of Publics". Public Relations Review, 31: 4, ss. 513-520.
- Nye, Joseph (1990). "Soft Power". Foreign Policy, No. 80, ss. 153-171.
- Nye, Joseph (2017). Yumuşak Güç. Ankara: BB101 Yayınları.
- Okay, Ayla ve Okay, Aydemir (2007). Halkla İlişkiler. İstanbul: Der Yayınları.

- Özdemir, Hasan (2008). "Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Sayı:63, Cilt:3, ss. 113-144.
- Özkan, Gülден (2019a). Bir Halkla İlişkiler Uygulaması Olarak Cumhuriyet Bayramları: Sosyo-kültürel Bir Okuma. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Özkan, Gülден (2019b). "Bir Halkla İlişkiler Çalışması Olarak Türkiye'de Düzenlenen İlk Güzellik Yarışması". Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, ss. 587-606.
- Sancar, Aslı Gaye (2012). Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler. İstanbul: Beta Yayınları.
- Sander, Oral (2016). Siyasi Tarih 1918-1994. Ankara: İmge Kitabevi.
- Sevgili, Soner (2006). Seyr-i Türkiye Karadeniz Vapuru Belgeseli, Garanti Bankası ve Netherlands Cultur Fund.
- Snow, Nancy (2009). "Rethinking Public Diplomacy". Nancy Snow ve Taylor, M. Philip (Ed.). Handbook of Public Diplomacy içinde. New York: Routledge.
- Szondi, Gyorgy (2009). "Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences". Discussion Papers In Diplomacy. Netherlands Institute of International Relations Clingendael, Netherlands.
- Tezcan, Durmuş (1994). "Bozkurt-Lotus Davasının Uluslararası Hukuktaki Önemi ve Yeri". Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, ss. 267-274
- The Edward R. Murrow Center of Public Diplomacy. The Fletcher School and Public Diplomacy. https://publicdiplomacy.wikia.org/wiki/The_Edward_R._Murrow_Center_of_Public_Diplomacy. Erişim Tarihi: 17.05.2020
- Topuz, Hıfzı (2003). Türk Basın Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tuch, Hans (1990). Communicating with The World. St. Martin's Press: New York.
- Tuncer, Hüner (2005). Eski ve Yeni Diplomasi. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Turan, Şerafettin (1990). Türk Kültür Tarihi. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Uluskan, Seda Bayındır (2010). Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları, Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Uzun, Ruhdan ve Hasdemir, Tuğba A. (2010). "Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Üst Yapı Kurumları: Matbuat Umum Müdürlüğü, Anadolu Ajansı, Radyo". Nazife Güngör (Der.) Cumhuriyet Döneminde İletişim, Kurumlar, Politikalar içinde. Ankara: Siyasal Yayınevi. ss. 77-100.
- Van Ruler, Betteke ve Frederiksson, Magnus (2009). Public Relations and Social Theory. New York: Routledge.
- Yağmurlu, Aslı (2011). "Halkla İlişkiler Yönetimi Olarak Kamu Diplomasisi". İletişim Araştırmaları Dergisi, 5 (1), ss. 9-38.